

UIT DE SCHRIFT.

Ingebonden of weggeslingerd.

De ziel mijns heeren zal ingebonden zijn in het bundelken der levenden bij den Heere uwen God, maar de ziel uwer vijanden zal Hij slingeren uit het midden van de holligheid des slingers.

1 Sam. 25:29.

Ingebonden of weggeslingerd!

Welk een tegenstelling!

Velen die zich tegenwoordig christenen noemen, zijn o zoo bang voor scherpe lijnen en diepingekerfde afscheidingen.

Zij zeggen: die fotsche lijnen doen veel kwaad, scheiden niteen wat saamhoort, vormen kunstmatig een links en een rechts, een binnen en een buiten. En 't blijven toch maar strepen, denkbeeldige dingen, lineaalwerk. Het leven gaat juist nooit langs rechte lijnen. Er is toch ook geen scherpe streep tusschen uw hoofd en uw romp, tusschen uw romp en uw ledematen.

Neen — zoo zegt men van die zijde: het ineenvloeiende, het glooiend overgaand zonder tegenstelling — dat is van God.

De strepen, de felle antithesen, de kerkelijke, dogmatische, ethische, — die zijn van de menschen.

Zulke „synthese-christenen” hebben een belijdenis van zachtsmeltende, fletse kleuren, van heel teere, bijna onzichtbare aanduidingen, waar ieder „geloof” nog wel iets van eigen palat in terugvinden kan. Zij hebben een evangelie naar den mensch, waar niemand zich aan behoeft te ergeren, want zelfs het bloedige kruis is er met rozen omhangen en met zijden linten omstrikt.

En als zij hun geloof formuleeren, dan lijkt 't soms wel een schilderij uit de symbolische of kubistische school — ge weet niet wat het voorstellen moet, noch wat boven of beneden is.

Och, laten die menschen van de lieve, uitgedoelde vroomheid, en de zachtglooiende gemoeidelijkheid en van de vervaagde synthese eens eerlijk gaan staan tegenover het Woord Gods.

Wat 'n scherpe, ingekorven scheidingen!

Wat 'n diepe kloven, die Gods eigen hand groef tusschen het een en het ander, tusschen den een en den ander, tusschen Kaïn en Abel, Jakob en Esau, tusschen aanneming of verwerping, tusschen zonen Gods en kinderen der wereld, tusschen vriend en vijand, tusschen vóór en tegen, tusschen God en de Baäls, tusschen Christus en Belial, tusschen zonde en genade, hemel en hel, dood en leven, tusschen ingebonden of weggeslingerd.

— En dat juist wil men niet zien, niet gelooven. Men wil er niet onder buigen.

Zoo komt de valsche gerustheid, dat aan de grens van tijd en eeuwigheid de tegenstellingen wel weg zullen vallen.

Men stelt zich dan aan of er nog een neutrale zone zou zijn tusschen dood en leven, of het niet is één van beiden: kinderen des toorns van nature, of kinderen Gods uit genade.

Dat verstond Abigail reeds, de heftallige, fingevoelige vrouw van den ruwen Nabal. Zij was, zegt de Schrift, goed van verstand en schoon van gedaante. Maar zij was ook een godvreezende vrouw. En juist de dagelijksche omgang met den boozen Kalebiet had haar duidelijker doen zien de groote tegenstelling: vóór of tegen den Heere en Zijn Gezalfde.

In dichtende taal spreekt zij er van tot David; want zij weet dat deze oorlooft „de oorlogen des Heeren”.

En nu troost zij hem met de scherpgetrokken lijn van het vriend of vijand Gods: „Wanneer een mensch opstaan zal om u te vervolgen, en om uwe ziel te zoeken, zoo zal de ziel mijns heeren ingebonden zijn in het bundelken der levenden bij den Heere uwen God, maar de ziel uwer vijanden zal Hij slingeren uit het midden van de holligheid des slingers”.

Dat is werkelijkheid. Al het andere is droom.

Dat is ook de tegenstelling op zijn scherpst en ergerlijkst voor den natuurlijken mensch.

En toch: Abigail en David wisten het, en al Gods kinderen weten het: alleen langs dien weg moet het en kan het.

Het een of het ander.

Wij zijn, of ingebonden als vrachtdragende aren in de kostbare keurgarve van den hemelschen Landman, die Hij vergaderd in zijn veilige schuren, of we zijn doode steenen, die Hij wegslingert van voor Zijn aangezicht.

Juist de prediking van die felle tegenstellingen moet ons doen worstelen om genade bij God.

Juist die scherpgetrokken lijn zal ons waarschuwen voor den afgrond dien wij tegen zonden gaan.

Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewragen de menschen tot het geloof.

Mogen wij er iets anders van maken? of wegvagen het groote, vreeselijk contrast tusschen bundel en slinger?

Neen, maar vergeten we óók niet dat het besproken van het ene noodige ons niet behouden kan; alleen het eenig-noodige zelf. De Eenig-Noodige zelf, want in Hem alleen is er inbinding in het Leven Gods.

Zoolang wij nu koud theoretiseeren en formu-

leeren over het „bundelke” en over het „ingebonden zijn” en over de „holligheid des slingers” en over het „wegwerpen” zijn wij er niet, komen wij er niet. Ook deze dingen alle kunnen we onderhouden hebben van onze jeugd af aan.

En Christus zegt tot ons: ga heen, verkoop al wat ge hebt!

Dan moeten we onze aangeleerde rijke rechtzinnigheid los laten, om als arme zondaren door genade alleen zalig te worden.

Dan voelen wij 't vreeselijke: ingebonden of weggeslingerd!

Dan roepen we uit de diepte: Och Heer, och werd mijn ziel door u gered.

En God zal hooren.

Hij maakt van slingerstenen parelen voor het nieuwe Jerusalem.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

De aanval van Dr Visscher.

V.

De aanval van Dr Visscher is psychologisch te verklaren uit den wensch om verloren evenwicht te herwinnen.

Zijn fout is, dat hij een zaak van tekstonderzoek opblaast tot een kwestie van Schriftkritiek.

Wij stelden daartegenover, dat hij de Gereformeerde kerken en inzonderheid Dr H. H. Kuyper ten onrechte beschuldigt, zich op de lijn der Schriftkritiek te bewegen.

Wij bewezen met de eigen woorden van Dr H. H. Kuyper, dat zijn bewering in zake het Markus-slot op tekstonderzoek gegrond is.

De eigen geschriften der bijbelschrijvers zijn er niet meer. De handschriften geven wat door anderen werd overgeschreven.

Hierin komen vele varianten (verschillen) in lezing voor. Deze zijn gewoonlijk zeer onbeduidend.

De groote moeilijkheden concentreeren zich bij het tekstonderzoek om Markus 16:9-20. Joh. 7:53-8:11 en 1 Joh. 5:7.

Hierover heerscht onder geloovige geleerden geen eensstemmigheid. Prof. Bavinck h.v. noemde reeds in 1897 de echtheid van 1 Joh. 5:7 twijfelachtig.

Dit alles heeft met Schriftkritiek niets uitstaande.

Als men in de brochure van Prof. Visscher (bl. 23) leest: „Uit dat oogpunt is het dan ook volkomen begrijpelijk, dat de Gereformeerde kerken in aansluiting bij de oudste christelijke kerk het gansche Evangelie met het slot als canoniek hebben aanvaard”, leide men daaruit niet af, dat men het van de vroegste tijden aan erover eens is geweest, dat het Markus-slot algemeen als tot het evangelie behoorende, werd aanvaard.

Het verschil van inzicht in zake het Markus-slot is niet een nieuwe, maar een heel oude kwestie.

Al wat er mee samenhangt, kunnen wij in dit ééne artikel onmogelijk bespreken. En meerdere mogen wij er niet aan wijden. Want wij hebben nog andere punten van Prof. Visscher's brochure aan onderzoek te onderwerpen. En zóó zou onze artikelenreeks veel te lang worden.

Daarenboven zal ongetwijfeld Prof. Grosheide in zijn toegezegde artikelen over Schriftkritiek en Tekstkritiek veel aanroeren, dat onze meening, die wij hier aangeven, nader illustreert.

In de oude kerk dan, hield deze kwestie eveneens de geleerden bezig.

Verschillende uitnemende schrijvers bewaren over het slot van Markus het stilzwijgen en halen, hoe kwistig ze anders zijn met inlассchingen van teksten, nooit iets uit Markus 16:9-20 aan. Hoe wel wij uit stilzwijgen op zichzelf niet te veel mogen concluderen, geeft het toch te denken.

Voor al als men dit beschouwt in verband met de uittalingen van anderen.

De kerkvader Eusebius (gestorven 340) geeft op een desbetreffende vraag ten antwoord, dat dit Markusgedeelte niet in aanmerking komt om er zich op te beroepen, want dat het niet in alle handschriften voorkomt en dat de nauwkeurigste met het achtste vers eindigen.

De kerkvader Hieronymus (gestorven 420), een man, die steeds angstvallig zorgde, dat geen vlekje zijn orthodoxen naam besmeurde, die bovendien als vertaler van de vulgata in de Schrift en haar handschriften thuis was als weinigen, schreef in denzelfden zin als Eusebius.

En het meest opmerkelijke is wel, dat aanleiding daartoe gaf, wat ook in het gesprek tusschen Prof. Kuyper en den heer Netelenbos tot een verklaring leidde, n.l. het onderscheid tusschen het opstandingsbericht van Markus en dat van Mattheus.

Inderdaad, l'histoire se répète.

Doch ook hun eenige grond was niet om op die manier moeilijkheden uit den weg te ruimen, maar de varianten in de handschriften.

Ook is deze geschiedenis nog in een ander opzicht leerzaam.

Telkens doet Prof. Visscher het voorkomen, ook in de boven aangehaalde passage, dat wanneer het Markusevangelie als canoniek werd aanvaard, daarmee ook de canoniciteit van het Markus-slot werd uitgesproken.

Welnu, het geval van Hieronymus bewijst klaar het tegendeel.

Het mag als bekend ondersteld, welk een invloed Hieronymus heeft gehad op de kerkelijke vaststel-

ling van den kanon, welke nog bij zijn leven plaats had (393 en 397).

Sommigen beweren zelfs, dat die vaststelling reeds vroeger plaats had en wel bijna uitsluitend onder drang van Hieronymus.

Ofschoon hij dus die kerkelijke vaststelling van den kanon, waarin ook Markus is opgenomen, van harte aanvaardde, verstond hij die kanoniek-verklaring niet zóó, dat men ook die gedeelten van een kanoniek boek als zoodanig erkende, waar tegen op grond van de handschriften rechtmatig bezwaar kan worden ingebracht.

Dit argument van Prof. Visscher is absooluut historisch niet steekhoudend gebleken.

Maar hoe staat het nu met de handschriften? Die brengen ons in zake het slot van Markus in groote ongelegenheid.

Het handschrift, dat waarschijnlijk het oudste is, het Vaticaanse, heeft dit slot niet. Daarin wordt het Markusevangelie met 16:8 besloten. Maar eigenaardig wordt vlak daaronder een ruimte open gelaten en niet, gelijk het bij andere boeken gewoon is, dadelijk tot een nieuw boek, hier het evangelie van Lukas overgegaan. Die open plaats is veelzeggend. De schrijver van dit handschrift moet of gevoeld hebben, dat het evangelie hiermee niet uit kon zijn of geweten hebben van een slot, maar dat niet hebben durven opnemen, omdat hij aan de echtheid ervan twijfelde.

In het denkbeeld op één na oudste handschrift, het Sinaitische, ontbreekt het slot geheel zonder dat er bij den overschrijver ook maar eenige aarzeling openbaar wordt door open ruimte of zoo iets.

De latere handschriften en vertalingen staan tegenover deze kwestie gedeeld. Vele hebben het slot, anderen niet.

En wat de kwestie nog ingewikkelder maakt is wel, dat in sommige een ander, korter slot wordt gevonden, dat aldus luidt: „Alles echter, wat hun was opgedragen, boodschappen zij in het kort aan Petrus en de zijnen. En daarna zond ook Christus zelf van Oosten naar Westen door hen uit de heilige en overgankelijke prediking van het eeuwige heil. Amen”.

Er is een handschrift, waarin zelfs beide, het kortere en het langere slot voorkomen.

En om er nog dit aan toe te voegen: de open ruimte in het Vaticaanse handschrift schijnt berekend te zijn op het kortere, niet op het langere slot.

Wij vleien ons, dat ook de meest eenvoudige lezers er zich nu eenigszins een denkbeeld van kunnen vormen voor wat groote moeilijkheden onze tekstonderzoekers worden geplaatst.

Zij kunnen er zich heusch niet, gelijk Prof. Visscher, met een handomdraai van afmaken.

Hier moet eerlijk onderzocht worden.

Een struisvogeltheologie, die de moeilijkheden niet erkennen wil, zal nooit bevrediging schenken.

Daarenboven moeten wij altijd weer hiertoe terug: de Heere heeft die moeilijkheden op onzen weg gelegd.

En als wij nu maar niet wijs zijn bij onszelf, niet boven de Schrift gaan staan, maar ook hier de hulp van den Heiligen Geest afsmeecken, zullen wij in dien arbeid gezegend worden.

Maar zonder inspanning zullen wij het rechte niet te weten komen.

Het komt ten slotte hierop aan: wat zijn de beste handschriften?

Kon men nu van dezen regel uitgaan: de oudste zijn de beste, dan ware de zaak natuurlijk beslist. Dan zou het Markus-slot aanstands moeten vervallen. Maar zóó staat het niet. Jongere handschriften kunnen zeer wel afschriften zijn van nóg oudere en tevens zuiverder handschriften dan die wij bezitten.

Evenmin mag men de stelling huldigen: het handschrift, dat het meeste bevat, is het beste. Beza, de vriend en opvolger van Calvin kreeg in 1562 uit Lyon een handschrift, dat naar hem de codex van Beza wordt genoemd of naar de plaats, waar het thans berust (Cambridge) de codex Contabrigiensis, en dat vele inlассchingen van latere overwerkers tellt. Gelukkig zijn die inlассchingen aan de wijze van schrijven duidelijk te herkennen. Maar het is ook niet buitengesloten, dat een handschrift met inlассchingen en al later door één hand werd overgeschreven.

Hieruit blijkt wel met wat nauwgezetheid en voorzichtigheid men te werk heeft te gaan.

En dat de geloovige geleerden hierbij elkander als één man dienen te steunen.

Het is, of Prof. Visscher het tekstonderzoek als een quantite négligeable, iets dat veilig veronachtzaamd kan worden, beschouwt.

Hij schrijft: „Er is in dit slot niets, dat ons, afgezien van het critisch apparaat, noopt om het naar vorm of inhoud in een Evangelie misplaatst te achten”.

Nu, daarover zal ieder, ook Prof. Kuyper, het wel met hem eens zijn.

Maar in dat tekstkritisch apparaat zal 'm juist de knoop.

Men kan daar zoo maar niet van „afzien”.

Dat is den man van wetenschap, die eerbied heeft voor Gods Woord, onwaardig.

Zoo
alle Sc
mogelij
Late
Wij
slot a
van m
Doch
bijbren
Maar
Allen
dat de
van P
leerling
erkent
tijd, d
Ook
van
merkt
betreft
vanzelf
slot, H
van Ire
heid de
waard
slot leg
schaal
ben ge
Hier
schrift
oude s
Markus
schrift
in de
zelfs, v
en met
Tehr
papyrus
geschr
uit mis
een has
gemaak
Voor
degelijk
Ik ge
van Za
elkaar
uit den
tegenov
kelijke
is om c
Gron
welke
Maar
dan va
schen
het Mar
Daar
Want
waard
Die t
Of ik
Markus
Gaarn
moest
Nu m
zen, d
hand a
des Gee
canonic
gelie ni
Ook
toch he
Imme
ken van
ven, za
Mozes,
in geer
gende
brief ne
leen an
Doch
Want
zijn toe
een and
Niem
mogelijk
Verschi
kus als
te vern
Maar
per se
Als M
hij dat
kingswij
Doch
singen
Zeker
Men
vreden
Hoe
hocmeer